

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 20 febr. 1893, kl. 3 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om
ändring af 37 m. fl. §§ i regeringsformen.*

I en från Andra Kammaren till utskottet hänvisad motion, n:o 107, föreslår herr *Joh. Nydahl* att Riksdagen måtte för sin del besluta att upphäva första stycket af § 37 regeringsformen, börjande med orden: »Konungen eger att i adligt stånd upphöja» och slutande med orden: »närmast berättigad är», samt i samband dermed vidtaga de grundlagsändringar, särskildt hvad § 39 regeringsformen beträffar, hvartill ett sådant beslut kan föranleda.

Efter det motionären erinrat om ett inom 1812 års konstitutionsutskott gjordt uttalande, enligt hvilket ändamålen med adelskapsinrättningen icke kunde vara flera än två: det ena att åt en utmärkt förtjenst lemna en belöning genom ett anseende i opinionen och det andra att bibehålla ett tillräckligt antal medlemmar inom det med en konstitutionel röst begåfvade riksstånd, som bär namn af ridderskap och adel, anför motionären till stöd för den föreslagna åtgärden hufvudsakligen, att, enär, sedan ridderskapet och adeln upphört att vara ett riksstånd, det förnämsta skälet för adelskapsinrättningens upprätthållande bortfallit, och då det nu mera kräfvdes helt andra förutsättningar, än erhållandet af adlig värdighet, för att förvärfva ett anseende i den allmänna meningen, så förefinnes ej anledning att i grund-

lagen bibehålla ett stadgande, hvarigenom sådan värdighet må kunna meddelas. De i § 37 regeringsformen jemväl förekommande bestämmelserna om adelskaps öfvergående från en till annan af adelns medlemmar genom arf eller annorledes anser motionären icke heller vara af natur att fortfarande böra bibehållas i rikets grundlag, ty för ridderskapets och adelns medlemmar, de enda, för hvilka dessa bestämmelser numera hafva någon betydelse, synes det medföra tillräcklig trygghet, om bestämmelserna upptagas i riddarhusordningen.

Utskottet finner de af motionären anförda skäl icke vara af beskaffenhet att böra föranleda till den föreslagna åtgärden. Motionären har icke ens påstått att ifrågakavarende, i § 37 regeringsformen Konungen tillerkända rätt blifvit af honom utöfvad på ett sätt, som för Riksdagen kan utgöra giltig anledning att för sin del besluta om rättighetens upphörande; och då utskottet för öfrigt icke anser den ifrågasatta grundlagsändringen vara högst nödig eller nyttig, hemställer utskottet,

att herr Nydahls motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 februari 1893.

På utskottets vägnar:

O. Bergius.

Reservationer:

af herrar *Ljungman, Bengtsson, Boström, Dahn* och *Wikstén*;

samt af herrar *Johnsson, Vahlin, Elowson* och *Hedin*, hvilka yttrat:

»Ett fortgående utjemnande af klasskiljaktigheter och med dem sammanhängande företrädesrättigheter och härigenom öppnandet för alla medborgare af lika möjlighet att, utan vare sig hinder eller fördel af börd eller stånd,

kunna göra sina personliga egenskaper gällande, är en rättsuppgift, som, företrädesvis genom senare tids reformarbete, så inom vårt som andra länder allt mer förverkligats, och hvars stora betydelse för menskligt framåtskridande icke torde af någon underkännas. Men äfven om denna personliga likställighet är hos oss både garanterad i lag och eger fullt stöd i den allmänna meningen, torde dock kunna påvisas, att adlig börd, för egare deraf, ännu understundom förmedlat en framgång, som endast kunnat vinnas genom underkännande af andras bättre rätt.

För bibehållande af en utmärkelse af dylik art som adelskap kan icke heller, som äfven af motionären uppvisats, numera hos oss anföras några giltiga skäl. För verklig framstående förtjenst kan en blott tom titel icke medföra ökad anseende eller vara någon eftersträfvansvärd belöning, men deremot kan dess egande för mången medföra en falsk uppskattning af så egen som andras personlighet och derigenom förmedla en äfven vid bedömande af viktiga samhällsfrågor felaktig uppfattning af allmänna rättsgrundsatser.

Det har af dessa skäl synts reservanterna att i svensk grundlag åtminstone icke längre borde lemnas något medgifvande till en fortgående utveckling af adelsinstitutionen, så mycket mindre som denna institution, i följd af senare ändringar i vårt statsskick, hvarigenom just de förutsättningar, på hvilka den grundats, underkänts, numera helt och hållet förlorat konstitutionel betydelse.

För att äfven vid behandling af denna fråga fullgöra den konstitutionsutskottet ålagda ansvarsfulla pligt att vaka öfver, att icke grundlagsbestämmelser, afpassade för en tids uppfattningar och förhållanden, lemnas att kvarstå i bestämd strid med en annan tids helt och hållet ändrade, anse vi, att utskottet bort, med bifall till motionärens förslag, hemställa,

att följande förslag till ändrad lydelse af §§ 37 och 39 regeringsformen måtte af Riksdagen antagas att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

§ 37.

Riddarhusordningen, som fastställes af Konungen samt ridderskapet och adeln gemensamt, bestämmer huru ridderskapet och adeln må sammanträda, för att om sina gemensamma angelägenheter besluta.

§ 39.

Vill Konungen utom Sverige och Norge resa, meddele Han Statsrådet in pleno denna Sin föresats och inhemte dess tankar deröfver, på sätt 9 § omtalar. Besluter Konungen derefter sådan resa och den verkställer, befatte Sig ej med rikets styrelse eller utöfve den Konungliga magten, så länge Han utom Sina riken vistas, utan föres riksstyrelsen under Konungens frånvaro, i Hans namn, af den till tronföljden närmast berättigade Prins, om Han uppnått den ålder, som i 41 § sägs. Han styre såsom Regent med all Konunglig magt och myndighet, enligt denna regeringsform; dock må Han ej riddarvärdighet utdela; äfvensom alla lediga förtroendesysslor endast tillsvidare kunna förvaltas af dem, som Regenten dertill förordnar.

Finnes ej till tronföljden berättigad Prins, eller har den dertill närmast berättigade ej uppnått den i 41 § för myndighet stadgade ålder, eller är Han af sjukdom eller af vistande utom Sverige och Norge hindrad att riksstyrelsen öfvertaga, före Statsrådet styrelsen med samma magt som Regent.

Huru förhållas skall, derest Konungen längre tid än tolf månader ur riket blifver, derom varder i 91 § stadgadt.»
